

VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS (VDI) INSPEKTORIŲ TEISĖS ŪKIO SUBJEKTO PATIKRINIMO METU

1. Teisė atlikti patikrinimą ir gauti su patikrinimu susijusią informaciją:

1.1. pateikus tarnybinį pažymėjimą bei pavedimą atlikti ūkio subjekto patikrinimą*, laisvai ir be išankstinio perspėjimo bet kuriuo paros metu įeiti į bet kurią darbo vietą tikrinti, ar laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų;

1.2. gauti iš ūkio subjekto vadovo ar jo įgalioto asmens duomenis ir dokumentus (jų nuorašus, išrašus) ir kitus įrodymus, reikalingus VDI funkcijoms atlikti, taip pat laikinai – iki 7 darbo dienų – paaimti iš ūkio subjekto dokumentus, reikalingus VDI funkcijoms atlikti, surašant ir pateikiant šių dokumentų paėmimo aktą, arba daryti šių dokumentų kopijas ar išrašus;

1.3. gauti iš ūkio subjekto vadovo, jo įgaliotų asmenų, darbuotojų, kitų tikrinamoje darbo vietoje esančių asmenų paaiškinimus žodžiu ar raštu dėl darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų pažeidimų arba dėl VDI nurodymų nevykdymo ar rekomendacijų įgyvendinimo;

1.4. kvieisti ūkio subjekto vadovą ar jo įgaliotą asmenį į VDI struktūrinį padalinį, jeigu nėra galimybės gauti paaiškinimus ar kitą informaciją esant patikrinimo vietoje arba tyrimas Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka atliekamas neišvykstant į ūkio subjektą;

1.5. fotografuoti, daryti garso ir vaizdo įrašus vykdant darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų pažeidimų prevenciją ir kontrolę, nepažeidžiant įstatymais garantuoto asmens privataus gyvenimo neliečiamumo.

2. Teisė gauti pagalbą:

2.1. tiriant įvykius darbe, dėl kurių sunkiai pakenkiama darbuotojų sveikatai ar darbuotojai miršta, jeigu būtina, nemokamai naudotis darbdavio ryšio ir transporto priemonėmis;

2.2. atliekant tarnybines pareigas prireikus pasitelkti policijos pareigūnus.

3. Teisė teikti nurodymus ir rekomendacijas:

3.1. nustačius darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų pažeidimus surašyti ūkio subjekto vadovui (nustačius darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų pažeidimus – ūkio subjekto vadovui ar jo įgaliotam asmeniui) patvirtintos formos dokumentus (reikalavimą, protokolą, nutarimą ir kt.), taip pat teikti rekomendacijas dėl nurodytų teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo;

3.2. teikti žodinius nurodymus nedelsiant pašalinti darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų pažeidimus, kai tai įmanoma atlikti patikrinimo metu;

3.3. teikti ūkio subjekto vadovui nurodymus dėl įmonėje statomų, rekonstruojamų statinių bei darbo priemonių projektų, kai paaiškėja, kad projektuose numatyti sprendimai neatitinka darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimų;

3.4. uždrausti ūkio subjekto vadovui naudoti darbo ir asmeninės apsaugos priemonės, jeigu jos neatitinka darbuotojų saugos ir sveikatos, kitų norminių teisės aktų ar šių priemonių dokumentų reikalavimų;

3.5. reikalauti, kad ūkio subjekto vadovas nedelsdamas sustabdytų darbus: kai darbuotojai neapmokyti ir (ar) neinstrukuoti saugiai dirbti, kai sugedus darbo priemonei ar susidarius avarinei situacijai yra pavojus saugai ir sveikatai, kai dirbama pažeidžiant technologinius reglamentus, neįrengus reikiamų kolektyvinės apsaugos priemonių arba kai darbuotojas (darbuotojai) neaprūpinti asmeninėmis apsaugos priemonėmis ir kitais atvejais, kai darbo aplinka kenksminga ir (ar) pavojinga sveikatai, gyvybei.

4. Kitos teisės:

4.1. aptarti patikrinimo rezultatus ūkio subjekto darbuotojų susirinkime, bendrame kartu su darbuotojų saugos ir sveikatos komitetu ar darbuotojų atstovais;

4.2. kontroliuoti įteiktų reikalavimų vykdymą bei rekomendacijų, pateiktų kontroliniuose klausimynuose, įgyvendinimą pakartotinai inspektuojant ūkio subjektą.

VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS (VDI) INSPEKTORIŲ PAREIGOS ŪKIO SUBJEKTO PATIKRINIMO METU

1. Pareiga teikti informaciją:

1.1. prisistatyti ūkio subjekto vadovui ar jo įgaliotam asmeniui ir pateikti galias patvirtinančius dokumentus (tarnybinį pažymėjimą bei pavedimą atlikti ūkio subjekto patikrinimą), paaiškinti patikrinimo tikslą, aptarti patikrinimo eigą;

1.2. paaiškinti ūkio subjekto vadovui ar jo įgaliotam asmeniui jo teisę dalyvauti patikrinime, taip pat išsiaiškinti darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų vykdymo ūkio subjekte politiką, jos užtikrinimo priemonės, teisės aktų reikalavimų vykdymo vidinės kontrolės sistemą, aptarti atitinkamo (-ų) kontrolinio (-ių) klausimyno (-ų), kitus numatytus patikrinti klausimus;

1.3. pranešti darbuotojų atstovams apie patikrinimą, jeigu patikrinimas atliekamas jų prašymu;

1.4. konsultuoti ūkio subjekto vadovą ar jo įgaliotą asmenį aktualiais klausimais dėl darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo ir vykdymo ūkio subjekte praktinių aspektų;

1.5. atsižvelgiant į patikrinimų metu nustatytus darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų pažeidimus, įvertinus jų pobūdį, galimą mastą bei pasekmes, tuo pagrindu ūkio subjekto vadovui nurodyti sisteminių trūkumų priežastis, įpareigoti jas pašalinti, rekomenduoti kitus veiksmus, siekiant skatinti sukurti ūkio subjekte kokybišką ir veiksmingą nurodytų teisės aktų reikalavimų vykdymo politiką, jos užtikrinimo ir stebėjimo priemonės bei efektyvią įgyvendinimo vidinę kontrolę;

1.6. per nustatytą laikotarpį po patikrinimo ar tyrimo užbaigimo surašyti ar užpildyti nustatytos formos dokumentą (kontrolinį klausimyną ir/ar kitą patikrinimo metu surašytą dokumentą) ir nustatyta tvarka išsiųsti/įteikti ūkio subjekto vadovui;

1.7. aptarti patikrinimo rezultatus ūkio subjekte su ūkio subjekto vadovu, darbuotojų saugos ir sveikatos, profesinės sveikatos specialistais, kitais patikrinime dalyvavusiais asmenimis;

1.8. supažindinti darbuotojų atstovus su patikrinimo rezultatais žodžiu ar raštu, siekiant socialinio dialogo plėtos ūkio subjektų lygmeniu;

1.9. pranešti ūkio subjekto vadovui apie darbuotojus, kurie nevykdo darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų;

1.10. perduoti tyrimo medžiagą teisėsaugos institucijoms, jeigu nustatoma, kad darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų pažeidimas ūkio subjekte sukėlė arba galėjo sukelti įvykius darbe, dėl kurių sunkiai pakenkiama darbuotojų sveikatai ar darbuotojai miršta, arba kitokių sunkių pasekmių.

2. Pareiga sąžiningai atlikti patikrinimą:

2.1. gerbti tikrinamo ūkio subjekto teises ir teisėtus interesus, įgyvendinant VDI kompetencijai priskiriamų nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų, darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų pažeidimų prevenciją ir kontrolę;

2.2. priimti sprendimus, atlikti kitus veiksmus nešališkai ir objektyviai;

2.3. vadovautis VDI valstybės tarnautojo ar darbuotojo etikos ir elgesio kodekso nuostatomis;

2.4. informuoti savo tiesioginį vadovą apie daromą neteisėtą poveikį (kyšio, nemokamų paslaugų, įvairių lengvatų siūlymą ir pan.);

2.5. saugoti ir neatskleisti valstybės, darbdavių komercinę paslaptį sudarančios informacijos, apie kurią sužinoma atliekant tarnybines pareigas;

2.6. bendradarbiauti su ūkio subjektais, konsultuoti ūkio subjektus savo kompetencijos klausimais, įgyvendinti kitas prevencinio pobūdžio priemones, padedančias ūkio subjektams laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų, o teisės aktais nustatytas poveikio priemones taikyti esant sisteminiams pažeidimams arba kai pažeidimas gali padidinti riziką nelaimingiems atsitikimams darbe įvykti arba (ir) padaryti reikšmingos žalos ar sukelti realų pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, visuomenei, aplinkai, kitų asmenų interesams.

Visos kitos pareigos, patikėtos VDI inspektoriumi, neturi trukdyti gerai atlikti pagrindines pareigas arba koku nors būdu pakenkti autoritetui ir nešališkumui, kurie yra būtini VDI inspektoriumo santykiams su darbdaviais ir darbuotojais.

*VDI inspektoriumi pastebėjus šiurkštų (-čius) teisės aktų pažeidimą (-us), galintį (-čius) turėti įtakos darbuotojų gyvybei ir sveikatai, ūkio subjekto neplaninis patikrinimas atliekamas pateikus tik valstybės tarnautojo pažymėjimą (bet tik ta apimtimi, kuri reikalinga šiam (-iems) pažeidimui (-ams) pašalinti).